

PRESA ROMÂNESCĂ DESPRE SOSIREA PRINCIPELUI CAROL ÎN ȚARĂ – IUNIE 1930

Ioan Spătan

Dacă ar fi să dăm crezare unor afirmații făcute în presa românească a timpului privind subiectul propus de noi, sosirea Principelui Carol în țară a fost pregătită de mult, chiar din 4 ianuarie 1926. Desigur că afirmația poate fi de domeniul senzaționalului și ignorată de un istoric serios.

Dar, dacă ne-am apleca cu seriozitate asupra evenimentelor legate de problema noastră, începând cu 4 ianuarie 1925 și sfârșind cu 8 iunie 1930, vom constata încă o dată, pentru că au făcut-o și alții, chiar dacă dintr-un anume punct de vedere impus de ideologia existentă până acum câțiva ani, că o asemenea sosire nu putea fi pregătită în câteva zile sau luni. De la Mihail Manoilescu și locotenent-colonelul Precup, de la Iuliu Maniu și Nicolae Iorga, de la conflictul dintre Regina Maria și Prințul Nicolae, de la disensiunile existente în interiorul regenței până la atitudinea intransigentă a Partidului Național Liberal, a guvernului dar mai ales la pregătirea pentru acest moment a armatei, ne fac să credem că afirmația nu a fost hazardată.

De altfel, noi ne propunem să prezentăm sosirea Principelui Carol în țară așa cum apărea în paginile diverselor ziare ale momentului. Trebuie să menționăm că ele s-au ocupat de această problemă, sau doar unele, începând cu 6 iunie când printre rânduri se poate citi ce va urma, până în 16 iunie, deci după 8 iunie când Principele Carol este proclamat Rege.

Am menționat că prezentăm știrile fără a le comenta.

Comentariile sunt de prisos, credem noi, tocmai pentru că și această perioadă din istoria noastră va trebui scrisă așa cum a fost ea, indiferent dacă ne convine sau nu, acum sau în viitor.

Sperăm că vom reuși să convingem că puținele noastre comentarii s-au bazat pe documente și să mențină trează asistența la prezentarea unui asemenea subiect. Știrile din presa românească sunt prezentate pe parcursul a trei zile: 6-8 iunie. În rest intrăm deja în așa numita „restaurație”.

Cuvântul – director Nae Ionescu; - **6 iunie 1930**

– Ultima oră – p. 4

– „Cum spune d. Iorga adevărurile”.

– „Vreți părerea mea? Judecați și dv.: am început cu revoluția, am trecut prin România Mare și ne-a salvat... Principele Carol!”.

Curentul – director Pamfil Șeicaru; - **6 iunie 1930**

„Un conflict în sânul familiei regale” – p. 8.

„Originea acestui conflict este pe cât se pare, deosebirea tranșantă de vederi dintre Regina Maria și Principele Regent, în toate chestiunile și mai ales în ceea ce privește situația politică”.

Dreptatea; - 6 iunie 1930 – Nici o știre despre Principele Carol.

Țara – director C. Gongopol; - **6 iunie 1930**

– „Ultima oră” – p. 4

– „Călătoriile familiei Regale.

De ce pleacă din țară M. S. Regina.

Principele Regent e obosit și dornic de repaus.”

Omul liber – director Ion Th. Florescu; - **6 iunie 1930** – Nici o știre.

Adevărul; – **6 iunie 1930**, – „Ultima oră” – p. 6.

„Gravele probleme care apasă destinul României. În sânul Regenței și al familiei regale.”

„O dinastie trăiește, în primul loc, prin puterea prestigiului ei, care rezultă desigur, și din actele mari istorice ce au folosit neamului și din acel complex de atitudini, care îi aduc prinosul considerației publice.

Orice aduce o atingere uneia sau alteia din aceste considerațiuni esențiale, atinge baza însăși a ființei dinastiei.

Nu interesează aici cauzele neînțelegerilor.

Nu vrem să cercetăm, dacă au existat sau nu unii care au lucrat pentru adâncirea acestor neînțelegeri. De asemeni nu vrem să cercetăm, dacă a fost sau nu un calcul just, un interes politic de moment de a provoca sau adânci aceste neînțelegeri.

Toate acestea sunt chestiuni care vor fi, desigur, cercetate în mod amplu și la timp.

Ceea ce constatăm acum este că, în clipa aceasta, când, cum am spus, problema actului de la 4 ianuarie (1926 n. n.) a devenit atât de acută, o neînțelegere în sânul familiei regale, plecări peste graniță în vederea unor consilii de familie, lacrimile unora date în vileag, plictiseala altora mărturisită – toate converg spre o concluzie tristă.

Ne aflăm, incontestabil, în fața unor reale primejdii.”

Lupta – director Emil D. Fagure; - **6 iunie 1930**, – „Ultima oră” – p. 4.

„Pentru ce pleacă Regina Maria în străinătate. Un nou proiect de căsătorie a Princesei Elena”.

Viitorul; - 6 iunie 1930

Nici o știre despre subiectul nostru; pe ultima pagină, printre altele putem citi: „Val de frig. În nordul Basarabiei temperatura a scăzut la 5 grade” și „Național-țărăniștii criticați violent de tovarășii lor”.

Neamul Românesc – director politic N. Iorga, director N. Georgescu.

– **6 iunie 1930** – Nici o știre.

Epoca – director Gr. N. Filipescu; - **6 iunie 1930** – Nici o știre.

Cuvântul – **7 iunie 1930**; p. 1 – Nae Ionescu: „Dinastia de România”.

Se puna problema întâlnirii membrilor familiei regale, un consiliu de familie la Sigmaringen:

„O discuție? Da: Situația e îngrijorătoare. Situația țării și situația dinastiei ei. Dar discuția între cei în drept.

Există o chestiune de familie: între Principesa Elena și principele Carol: bărbătește, între ei; de la responsabilitate la responsabilitate; de la om la om.

p. 4 – „Se desminte întrunirea unui consiliu de familie regal”.

Curentul, **7 iunie 1930**; p. 8 – „Cauzele noului conflict dinastic”.

„Ele sunt de natură să provoace intervenția partidelor politice. Regina Maria încearcă realizarea unui acord al partidelor”.

Dimineața, **7 iunie 1930**; Nici o știre despre problema pe care o prezentăm.

Universul, Stelian Popescu; **7 iunie 1930** – Nici o știre.

Dreptatea, **7 iunie 1930**; Nici o știre.

Țara, **7 iunie 1930** la rubrica „Ultima oră”:

„Conflictul de la Curte. – Câteva lumini oportune asupra numeroaselor versiuni care circulă”.

Omul liber, **7 iunie 1930**

„Ultima oră” – Sunt publicate știrile despre plecarea Reginei Maria în Bavaria, a Principesei Elena la Frankfurt și a Principelui Regent Nicolae în străinătate din motive de sănătate pentru a se odihni.

Adevărul, **7 iunie 1930**

Doar în p.6 la „Ultima oră” știrea despre plecarea Reginei Maria spre Oberammergau, Bavaria, însoțită de marea ducesă Ciril.

Alături de era un comentariu semnat „Scrutător” și intitulat „Șeful liberalilor alături de Regina Maria”.

Lupta, **7 iunie 1930**; p. 4 - „Ultima oră”, rubrica “Știri diverse”:

„Toate zvonurile senzaționale care au circulat azi-dimineață în Capitală sunt de domeniul fanteziei. Din anumite cercuri vintiliste s-a lansat însă versiunea că Regina Maria a acceptat propunerea d-lui Vintilă Brătianu ca atunci când liberalii vor reveni la guvernare – ceea ce nimeni nu poate întrevădea de pe acum – să intre în Regență.

Precum se vede, liberalii după eșuarea ultimei lor campanii în chestiunea actului de la 4 ianuarie, încearcă să acrediteze încheierea de acorduri în scopuri foarte transparente”.

Vitorul, **7 iunie 1930**; p. 4 – „Plecarea M.S. Regina Maria și a mării ducese Ciril”.

Neamul Românesc, **7 iunie 1930**; Nici o știre.

Epoca, **7 iunie 1930**; p. 4 - „Ultima oră”

„Cum s-a renunțat la trenul regal”

„Se comentează cu multă aprindere faptul că Regina Maria pleacă în străinătate cu simplu bilet de wagon-hits în loc să călătorească cu vagonul regal.

Luând informații în această privință ni s-a comunicat că transportul vagonului regal până în Bavaria ar costa circa 500.000”.

Neamul Românesc, 8 iunie 1930; p. 1 – „Întoarcerea Prințului Carol”.

„Tatăl Regelui e în București.

A uzat de dreptul oricărui român de a fi acasă la el, lângă ai lui.

Nu putem decât să-i dorim să se inspire din încercările lui și din durerile țării pentru a fi de ajutor în zilele acestea de îndoială, neîncredere și sfâșieri.

Deocamdată un lucru e sigur: va întâlni, pe lângă aclamațiile amatorilor de lucruri noi, devotamentul celor care i-au făcut mai mult rău. Dar și sfatul bun, uneori neplăcut, a cui l-a apărat când toți erau împotriva lui.

Vechiul prinț Carol să învie!

De altul nu voim să ni aducem aminte...!”

N. Iorga

Universul, 8 iunie 1930; p. 1 – Sub titlul „A.S.R. Principele Carol a sosit în țară” este descrisă atmosfera de la Președinția Consiliului de Miniștri și este publicat comunicatul guvernului:

„A.S. Regală Principele Carol a sosit aseară cu avionul în Capitală.

A.S. Regală a luat contact cu A.S. Regală Principele Regent Nicolae și cu d. Iuliu Maniu, președintele Consiliului de Miniștri.

Un consiliu de miniștri se întrunește spre a aviza.

În toată țara domnește ordine și liniște.”

Adevărul, 8 iunie 1930; Titlul mare de pe prima pagină:

„Sosirea prințului Carol” este însoțit doar de un comentariu destul de scurt și semnat de „Adevărul”, din care cităm:

„Întoarcerea în țară a prințului Carol a produs o vie impresie în toate cercurile.

Capitala a primit știrea în cea mai perfectă liniște. Se poate spune că nu a fost surprinsă. În ultimele săptămâni evenimentul era oarecum în aer.

Zilnic era anunțată și dezmințirile găseau mai puțină crezare decât zvonurile afirmative”.

„Ultima oră”

Toată pagina a 6-a este ocupată de acest eveniment sub titlul:

„Prințul Carol consultă oamenii politici”.

La rubrica „Știri diverse” de pe acea pagină citim:

„O persoană care vede pe principele Carol, ne-a comunicat că acesta i-a spus:

– Vin să împac și să liniștesc spiritele. Nu am nici un gând de ură și de răzbunare. Dimpotrivă, am venit să înlesnesc unirea și împăcarea tuturor, în interesul superior al Țării”.

Dimineața 8 iunie 1930; p. 1 – „Sosirea Principelui Carol în Capitală”.

În coloana din mijloc – câteva cuvinte despre sosirea la Cluj, primirea făcută acolo, plecarea Princesei mamă Elena în ziua de 11 iunie la Kromberg lângă Frankfurt, plecarea Reginei Maria la Oberamergan în Bavaria.

Curentul, 8 iunie 1930; p. 8 - „Ultima oră” – în coloana din mijloc:

„Prințul Carol a sosit în Capitală”.

- comunicatul guvernului

- sosirea Principelui Carol în țară

- D. Gen. Averescu la Palatul Cotroceni – nu a fost primit.

Cuvântul, 8 iunie 1930 p. 1 – „Principele Carol a sosit”. „Trăiască Principele Carol!”

„Răspunzând arzătoare chemări a optsprezece milioane de români, moștenitorul a doi regi care au întemeiat și sporit România, în clipa în care așezarea milenară a patriei era în primejdie de a fi irosită de cumplita învrăjbită a luptei între frați, alteța Sa Regală coboară în mijlocul supușilor săi, prinde în mâinile sale bărbătești frânelor de comandă ale Statului ajuns pe pragul disoluțiunii.

«Bine ai venit!»” – Al. Kirițescu; p. 4 – „Ultima oră”

„Alteța Sa Regală Principele Carol a sosit aseară în Capitală”

Printre subtitluri:

- „Un strigăt la Cameră: A sosit Prințul Carol!”

- „Cum a sosit A.S.R. Principele Carol”.

- Comunicatul guvernului:

„A.S.R. Principele Carol a sosit în țară și a luat contact cu A.S.R. Principele Nicolae și cu primul ministru.

Consiliul de Miniștri a fost convocat de urgență pentru a aviza.

În toată țara domnește liniște și ordine.

Consiliul de Miniștri se va întruni azi la orele 9 dimineața”.

Epoca, 8 iunie 1930; – p. 1, coloana 1, stânga – fotografia Principelui Carol în uniformă militară, cu capul descoperit, încadrată de un text semnat Radu Budișteanu:

„Mi s-a împlinit credința: Prințul Carol se înscăunează la domnie.

Cu vorba străveche a neamului nostru îți zicem, când calci pe pământul unei țări pentru a cărei stăpânire ai fost sortit: Măria Ta, fii binevenit printre noi!

Te-am nădăjduit ca pe un curmător de rele; te-am învăluit de departe în iubire de suflete pure, ca pe un nedreptățit; te voim la faptă, ca pe un Rege.

Măria Ta, adu-ne pacea și liniștea și belșugul.

Pune ordine în casa lipsită până acum de stăpân.

Fii în România Mare, Domn Mare!"

– pagina „Ultima oră”:

„Cum a venit Prințul Carol”

„Puternic curent pentru proclamarea ca rege a prințului Carol”

„Ultima soluție a guvernului. Prințul Carol intră în regență”.

Dreptatea, 8 iunie 1930; Nici o știre. Abia în 9 iunie prima pagină este ocupată în proporție de 60% de problema noastră sub titlul:

„Criza politică. Sosirea A.S.R. Principele Carol.

Demisiunea Cabinetului Maniu. Noul Ministru Mironescu”.

Țara, 8 iunie 1930; – p. 1: Ediție specială. În dreapta titlul: „A sosit!”. În stânga fotografia Principelui Carol în uniformă de vânător de munte și următorul text, desfășurat pe toată pagina:

„A.S.R. Principele Carol a sosit aseară în Capitală. Venit cu aeroflotul la Cluj, A.S.R. a descins la Pipera, de unde cu automobilul a mers la Palatul Cotroceni.

Chestia închisă (în ghilimele n. n.) s-a deschis și pentru totdeauna:

A.S. Regală Principele Carol sosit în București și descins la Palatul Cotroceni s-a reîntors pe pământul patriei sale, bucuros de a o revedea, fericit de a o servi.

Țara va afla astăzi cu o profundă mulțumire sfârșitul unei drame sufletești, care se transformase într-o dramă politică.

A.S.R. Principele Carol fie binevenit în România.

Nația încredințată de dragostea pe care Principele i-o poartă și care s-a adâncit desigur, în exilul îndelungat și trist, așteaptă de la acest eveniment nu un prilej de tulburare publică, ci o solidă așezare de liniște.

Punând în slujba neamului prețioasele sale însușiri într-un gând de concordie binefăcătoare și de muncă rodnică A.S.R. Principele Carol va binemerita de la mult încercatul popor care l-a iubit totdeauna și care și el la rândul lui, merită să fie iubit.

Bun sosit, Alteță!” – Țara

Urmează comunicatul oficial.

Omul liber, 8 iunie 1930

– „Ultima oră”

La rubrica „Știri” este publicat următorul text:

„Populația Capitalei a fost străbătută de un fior de emoțiune.

Aseară la ora 10 și jumătate Capitala a aflat o veste care de altminteri era șoptită aproape fără împiedicare de toți cetățenii patrioți pe care îi doare inima

pentru viitorul neamului nostru. Un avion misterios a adus cu dânsul un oaspete al cărui nume este pe buzele tuturor.

Liniștea domnește peste tot și evenimente importante se așteaptă dintr-un moment într-altul.

Dumnezeu să ție sub ocrotirea Sa scumpa noastră țară!”

Știrea este continuată cu alta:

„Consiliul de miniștri de astă noapte”, în care se spune:

„La președinția Consiliului au fost convocați aseară membri guvernului prezenți în Capitală.

La ora 2 noaptea, d. Iuliu Maniu, președintele Consiliului a fost întâmpinat de ziariști:

– Domnule Prim-ministru, presa așteaptă noutăți.

– Da. Puteți scrie că prințul Carol a sosit astă-seară vineri, în Capitală și a luat contact cu prințul Nicolae și cu prim-ministru. Azi dimineață va avea loc un consiliu de miniștri, spre a aviza.”

Lupta, 8 iunie 1930; p. 1 – titlul mare: „A.S.R. Prințul Carol a sosit aseară”. În stânga paginii este reprodusă fotografia Prințului Carol în civil din profil, cu pălăria pe cap. Sub fotografie este publicat următorul text:

„Astă-noapte, la orele 2, Președinția Consiliului a înmănat reprezentanților presei următoarea notă:

«A.S.R. Principele Carol a sosit în țară și a luat contact cu A.S.R. Principele Nicolae și cu Primul ministru.

Un consiliu de miniștri se va întruni neîntârziat pentru a aviza.

În țară domnește liniște și ordine.»”

Comunicatul este continuat de următorul editorial:

„A spune că ne aflăm în fața unei știri senzaționale, sau a unei lovituri neprevăzute, ar fi să dăm faptului un caracter alarmant pe care nu poate și nu trebuie să aibă, întrucât și în spiritul public și în mințile deprinse a prevedea și a judeca, eventualitatea în fața căreia ne aflăm, s-a pus totdeauna – și cu deosebire de la moartea regelui Ferdinand încoace.

Întrebarea este: vor ști cel puțin acum toți oamenii noștri politici să părăsească punctul de vedere de partid, spre a examina situația exclusiv din punct de vedere al interesului național?

Temeliile juridice își au desigur însemnătatea lor: legea e lege, dar legile sunt făcute de oameni și sunt supuse împrăjurărilor.

Peste legi stă cumințenia omenească și interesul unui neam și al unui stat.

Un român s-a întors în țara în care s-a născut și căreia aparține.

El este din sângele Regelui și Reginei care și-au legat destinele lor de acele ale României întregite azi.

Sentimentul țării nu-l poate despărți nici de familia regală, nici de națiune.

Țara însăși, nu are motive să creadă că fiul regelui care a prezidat la Unirea ei, s-a întors ca să ne dividă și nu ca să ne unească într-o mărirea patriei.

Cerem tuturor conducătorilor ca și tuturor fiilor acestei țări, să-și strângă rândurile și unite în cuget și simțire, să arate și în această împrejurare că înainte de toate se gândesc la liniștea și la întărirea României”.

p. 3 – „Sosirea Principelui Carol în Capitală. Cum a decurs zborul.”

p. 4 – „Ultima oră”: „Convocarea Adunării Naționale”. „Actul de la 4 ianuarie va fi anulat. Prințul Carol va fi rege”.

Viitorul, 8 iunie 1930; p. 1 – la rubrica „În jurul evenimentelor”:

„Hotărârea de astăzi a Comitetului Executiv a P.N.L. Declarațiile d-lor Vintilă Brătianu și Duca”.

Din declarația celui din urmă cităm:

„Fapta de astă-noapte este cea mai primejdioasă aventură ce s-a putut face și este tot ce poate aduce mai mult rău consolidării noastre naționale și situației țării în toate privințele. (ovațiuni)

La o primejdioasă aventură nu pot să iau parte, refuz să mă duc, chiar dacă, viața mea politică ar lua sfârșit azi. (ovațiuni)

Sfatul ce dau partidului nostru este o intransigență absolută”.

Prezentarea ședinței Comitetului executiv se încheie cu comunicatul P.N.L.

„Comitetul Central al P.N.L. care fusese convocat de ieri pentru chestiuni curente, luând cunoștință despre gravele evenimente petrecute în ultimele 24 de ore a hotărât:

1. Partidul Național Liberal rămâne în chestiunea constituțională cu nestrămutată hotărâre la punctul său de vedere, de apărare a ordinii legale stabilite prin actul Regelui Ferdinand din 4 ianuarie 1926.

2. Să se convoace în întregime Comitetul Central pentru luni 9 iunie spre a delibera asupra manifestului ce urmează a se adresa către țară în această privință.”

p. 5: „Ora 2 d.a. Guvernul și ex-principele Carol. Guvernul lasă ex-prințului Carol răspunderea situației, dacă nu acceptă ca unică soluție intrarea în Regență”.

p. 6 – citim stânga sus:

„Fostul Principe Carol în capitală. În ce condițiuni s-a produs această sosire”.

Curentul, 9 iunie 1930; p. 3: „Sosirea Principelui Carol”

„Evenimentele ce domină, în momentul de față viața publică a țării au toate apanajele spontaneității.

Sosirea în țară a Principelui Carol a fost bănuită vineri la ora 7,20 seara, cunoscută ca fapt cert la ora 10 și 10 și confirmată oficial la orele 2 noaptea.

În adevăr, la orele 7,20, ședința Camerei a fost ridicată în chip brusc și fără nici o explicație.

Un zvon, înfiripat într-o clipă, debordase din incintă pe culoarele Adunării:

– A sosit Prințul Carol!

De fapt zvonul s-a dovedit prematur. Principele Carol n-a aterizat la aerodromul Băneasa decât la orele 10 și 10 seara.

Timp de patru ore, evenimentul s-a cunoscut decât în cercul restrâns al celor inițiați și al acelor care îl aflaseră în chip întâmplător.

Comunicatul Președinției Consiliului de miniștri, aducând confirmarea oficială, a fost dat la ora 2 noaptea.

Febra îndoielii n-a durat, așadar, decât șapte ceasuri, în total”.

Curentul, 11 iunie 1930; p. 7: „Declarația Reginei Maria”

„Viena 9 (Rodor) – Comentând trecerea M.S. Regina Maria prin Viena, ziarele de aici redau cuvintele pe care Ea le-a rostit la aflarea știrii că Principele Carol a fost primit cu mare entuziasm în țară. M.S. Regina a declarat:

– Ca mamă nu pot decât să mă bucur, iar întrucât mă privește voi fi totdeauna alături de poporul meu”.

Acestea sunt cuvintele reproduse după „Curentul” din 11 iunie 1930.

INFORMATIONS FROM THE ROMANIAN PRESS REGARDING THE RETURN OF PRINCE CAROL IN JUNE 1930

- Abstract -

The paper presents the arrival of Prince Carol, back in Romania in June 1930 as was presented in the newspapers of the period.

In the period June 6-June 18, the local newspapers presented several information regarding the subject in matter. So, even after eight days since his return, the news related the return of prince Carol was still making headlines.

